

Отримано: 23 листопада 2019 р.

Прорецензовано: 02 грудня 2019 р.

Прийнято до друку: 06 грудня 2019 р.

e-mail: vityukvo@gmail.com

DOI: 10.25264/2311-5149-2019-15(43)-91-98

Витюк В. О. Комплексна реформа пдфо в контексті запровадження накопичувальної пенсійної системи. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка»* : науковий журнал. Острог : Вид-во НаУОА, грудень 2019. № 15(43). С. 91–98.

УДК: 336.226.111

JEL-класифікація: H 24

Витюк Володимир Олегович,*аспірант кафедри фінансів, обліку і аудиту, Національний університет «Острозька академія»*

КОМПЛЕКСНА РЕФОРМА ПДФО В КОНТЕКСТІ ЗАПРОВАДЖЕННЯ НАКОПИЧУВАЛЬНОЇ ПЕНСІЙНОЇ СИСТЕМИ

У статті досліджено можливість комплексної реформи ПДФО та одночасного запровадження накопичувальної пенсійної системи. Запропоновано власну авторську концепцію такого реформування. Встановлено хронічний дефіцит коштів пенсійного фонду України та недоцільність очікування його бездефіцитності у середньостроковому періоді для запровадження інших варіантів 2 рівня пенсійного забезпечення. Доведено комплексний позитивний вплив зниження ставки ПДФО на ріст офіційної частини фонду заробітної плати внаслідок потужного детінізаційного та соціального ефекту. Спрогнозовано обсяги надходження ПДФО у разі втілення авторської концепції реформування та доведено прийнятність тимчасового зниження надходжень у перехідний період 3-х років. Змодельовано рівень надходжень до Фонду накопичувальної пенсійної системи та акцентовано увагу на можливість інвестування цього колосального ресурсу. Підкреслено необхідність формування позитивної податкової культури серед платників податків, зокрема, через низькі ставки податку.

Ключові слова: податок на доходи фізичних осіб, єдиний соціальний внесок, 2 рівень пенсійного забезпечення, фонд заробітної плати, податкова культура.

Витюк Владимир Олегович,*аспірант кафедры финансов, учета и аудита, Национальный университет «Острожская академия»*

КОМПЛЕКСНАЯ РЕФОРМА НДФЛ В КОНТЕКСТЕ ВНЕДРЕНИЯ НАКОПИТЕЛЬНОЙ ПЕНСИОННОЙ СИСТЕМЫ

В статье исследована возможность комплексной реформы НДФЛ и одновременного введения накопительной пенсионной системы. Предложено собственную авторскую концепцию такого реформирования. Установлено хронический дефицит средств пенсионного фонда Украины и нецелесообразности ожидания его бездефицитности в среднесрочном периоде для внедрения других вариантов 2 уровня пенсионного обеспечения. Доказано комплексное положительное влияние снижения ставки НДФЛ на рост официальной части фонда заработной платы. Спрогнозировано объемы поступления НДФЛ в случае воплощения авторской концепции реформирования и доказано приемлемость временного снижения поступлений в переходный период 3-х лет. Смоделирован уровень поступлений в Фонд накопительной пенсионной системы и акцентировано внимание на возможность инвестирования этого колоссального ресурса. Подчеркнута необходимость формирования положительной налоговой культуры среди налогоплательщиков, в том числе за счет низкой ставки налога.

Ключевые слова: налог на доходы физических лиц, единый социальный взнос, 2 уровень пенсионного обеспечения, фонд заработной платы, налоговая культура.

Volodymyr Vytiuk,*PhD student of Finance, Accounting and Auditing Department, National University of Ostroh Academy*

COMPREHENSIVE PERSONAL INCOME TAX REFORM IN THE CONTEXT OF THE CUMULATIVE PENSION SYSTEM INTRODUCTION

The article considers the possibility of comprehensive reform of the personal income tax and the simultaneous introduction of a cumulative pension system. The extreme importance of changes in the above-mentioned areas was detailed. The synergistic effect of simultaneous reform of the two interconnected systems has been discovered. The scientific works and the opinions of experts in this matter have been analyzed and the fact of insufficient research of this issue is founded. According to the purpose of the research, the author proposes his own integrated concept of such reforming. The concept declares 10% reduction of the personal income tax rate, a complete cancellation of all possible preferences, cancellation of a military duty as ineffective and temporary instrument and the transferring of 10% of the salary to the Cumulative Pension Fund. The necessity and effectiveness of the short transition period are substantiated. Chronic deficit of the pension fund of Ukraine and weak expectations of its redemption in the medium-term period for introduction of other options of 2 levels

of pension provision were discovered. The complex positive effect of personal income tax rate cutback on the growth of the official part of the payroll fund has been proved. The income from the personal income tax is projected in the case of the the author's reforming concept implementation, and the provisional acceptability of a temporary decrease in revenues in the transition period of 3 years is proved. Author modeled level of incomes to the Fund of the Cumulative Pension System and paid attention to the possibility of investing in this colossal resource. After the implementation of the reform (to the end of 3-d year) incomes to this fund will be equaled with the level of PIT income before the introduction of the author's concept. After 5 years the total accumulated resource of the fund will be at the level of the annual budget of Ukraine. Summarizing, it is concluded that the author's concept will make a long-term positive influence on the national economy and will ensure its sustainable development. Author proves necessity of developing a positive tax culture among taxpayers, especially due to low tax rates and the personal incentive of a personal pension accumulation.

Key words: personal income tax, single social contribution, 2 levels of pension, payroll, tax culture.

Постановка проблеми. У сучасній податковій системі України податок на доходи фізичних осіб (далі ПДФО) поряд з податком на додану вартість займає центральне місце і є бюджетоутворювальним як для державного, так і для місцевих бюджетів. З іншого боку, загальновідомим фактом є значна детінізація сплати цього податку і необхідність його реформування. Також цілком очевидно, що пенсійне забезпечення громадян України перебуває на недостатньому рівні за хронічного дефіциту бюджету Пенсійного фонду.

Тому надважливо розробити концепцію реформи, що дозволить одночасно вирішити 2 вищезазначені економічні проблеми та забезпечити стабільний економічний розвиток України. Окрім чисто економічної площини, у дослідженні необхідно додатково звернути увагу на вирішення соціальних проблем суспільства та формування позитивної податкової культури.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Реформування податкової системи України загалом та ПДФО, зокрема, досліджують багато українських та закордонних вчених, особливу увагу варто звернути на працю А. Соколовської [1]. Не менше вивчено питання можливості запровадження в Україні 2 рівня пенсійного забезпечення, що більш відома як накопичувальна система загальнообов'язкового пенсійного страхування. Особливе місце в цьому контексті займає праця О. Кириленко [2], де проаналізовано теоретичні засади й особливості пенсійного страхування в Україні. Однак питання одночасної реформи ПДФО та запровадження 2 рівня пенсійного забезпечення детально та комплексно не досліджено. Необхідно зацентувати на тому, що така реформа повинна впроваджуватися без додаткового податкового навантаження на фонд заробітної плати загалом та зростання ставки ПДФО зокрема шляхом запровадження прогресивної системи оподаткування.

Мета і завдання дослідження. Мета дослідження – запропонувати комплексну реформу податку на доходи фізичних осіб в контексті запровадження накопичувальної пенсійної системи. Завдання полягає в розробці деталізованого концепту реформування ПДФО з одночасним впровадженням 2 накопичувального рівня пенсійного забезпечення, а також прогнозування макроекономічного впливу вищенаведених заходів на економіку України.

Виклад основного матеріалу. Для початку необхідно проаналізувати ситуацію з показниками діяльності Пенсійного фонду України (табл. 1).

Таблиця 1

Основні показники діяльності Пенсійного фонду України за 2015-2019 рр. (млн. грн.)

Показники	2015 рік	2016 рік	2017 рік	2018 рік	2019 рік
Залишок	1721	841	841	1 773	99
Власні надходження	172 457	109 968	161 981	206 921	245 799
у т.ч. ЄСВ	168 082	105 371	156 402	201 715	240 233
у т.ч. інші власні надходження	4 375	4 597	5 579	5 207	5 565
Кошти держбюджету	94 812	142 588	133 460	150 091	182 183
Інші джерела	78	1 510	0	0	0
Доходи (із залишком) всього	269 067	254 907	296 282	358 785	428 080
Видатки (із залишком) всього	269 067	254 907	296 282	358 785	428 080

Побудував автор на основі затверджених бюджетів Пенсійного фонду України зі змінами за 2015-2019 рр. [3-7]

Відповідно до даних таблиці 1 необхідно відзначити складові доходів ПФУ, до яких належать власні надходження, інші джерела (до 2016 року) та кошти держбюджету.

Для більш наочного сприйняття розглянемо динаміку показників діяльності ПФУ (табл. 2).

Таблиця 2

Абсолютний приріст показників діяльності Пенсійного фонду України за 2015-2019 рр. (млн. грн.)

Показники/Період	2016–2015 рр.	2017–2016 рр.	2018–2017 рр.	2019–2018 рр.	2019–2015 рр.
Залишок	-880	0	932	-1 674	-1 622
Власні надходження	-62 489	52 013	44 940	38 877	73 341
у т.ч. ЄСВ	-62 711	51 031	45 313	38 519	72 151
у т.ч. інші власні надходження	222	982	-372	359	1 190
Кошти держбюджету	47 776	-9 128	16 631	32 092	87 372
Інші джерела	1 433	-1 510	0	0	-78
Доходи (із залишком) всього	-14 161	41 375	62 503	69 296	159 013
Видатки (із залишком) всього	-14 161	41 375	62 503	69 296	159 013

Побудував автор на основі затверджених бюджетів Пенсійного фонду України зі змінами за 2015-2019 рр. [3-7]

Отже, як бачимо згідно з даними таблиці 2 в усі періоди, окрім 2016 року, спостерігаємо ріст власних надходжень та ЄСВ: 2017 року на 52 013 млн. грн. та 51 031 млн. грн., 2018 року 44 940 млн. грн. та 45 313 млн. грн., 2019 року на 38 877 млн. грн. та 38 519 млн. грн. відповідно. Інша ситуація спостерігається з ростом коштів держбюджету: 2016 року – ріст – 47 776 млн. грн., 2017 року зменшення склало 9 128 млн. грн., 2018 року – знову ріст – 16 631 млн. грн., 2019 року – ріст на 32 092 млн. грн.

Не менш важливим є аналіз не абсолютних показників, а відносних, що дозволяє виявити закономірність і тенденції (табл. 3).

Таблиця 3

Темпи приросту показників діяльності Пенсійного фонду України за 2015-2019 рр. (%)

Показники/Періоди	2016–2015 рр.	2017–2016 рр.	2018–2017 рр.	2019–2018 рр.	2019–2015 рр.
Власні надходження	-36,23	47,30	27,74	18,79	42,53
у т.ч. ЄСВ	-37,31	48,43	28,97	19,10	42,93
Кошти держбюджету	50,39	-6,40	12,46	21,38	92,15
Доходи (із залишком) всього	-5,26	16,23	21,10	19,31	59,10
Видатки (із залишком) всього	-5,26	16,23	21,10	19,31	59,10

Побудував автор на основі затверджених бюджетів Пенсійного фонду України зі змінами за 2015-2019 рр. [3-7]

Особливу увагу варто звернути на відносну зміну коштів держбюджету в період, що аналізується. Так, 2016 року кошти держбюджету зросли на 50,39 %, що в основному пов'язано зі спадом надходжень ЄСВ через зменшення його ставки до 22%. Уже 2017 року кошти держбюджету зменшилися на 6,4 %, проте 2018 року виросли на 12,46 %, а 2019 року – на 21,38%.

Оцінивши структуру доходів Пенсійного фонду України за період 2015 -2019 рр., можна зробити певні висновки (табл. 4). На початку періоду аналізу (2015 рік) власні надходження становили 64,73 %, а кошти держбюджету склали 35,24 %. 2016 року у зв'язку зі зменшенням ставки ЄСВ до 22% спостерігається суттєва зміна структури доходів Пенсійного фонду України, де кошти держбюджету становлять уже 55,94 %, а власні надходження – лише 43,47%. 2018 року власні надходження знову досягли 58,17%, а кошти держбюджету впали до 41,83%, що можна пояснити зростанням сплати ЄСВ та частково прийняттям пенсійної реформи. Продовження подібної тенденції дозволяло б у середньостроковому періоді (5-7 років) розраховувати на бездефіцитний бюджет ПФУ. Адже саме з бездефіцитністю бюджету ПФУ значна кількість науковців та експертів пов'язують можливість запровадження 2 рівня пенсійного забезпечення. Однак 2019 року на фоні подвійних виборів ця тенденція руйнується і дефіцит ПФУ не тільки не зменшився, а й продовжив зростати до 42,56%.

Враховуючи вищевказане, вкрай важливо запропонувати концепцію впровадження другого рівня пенсійного забезпечення без дефіциту ПФУ, адже його досягнення за нинішніх політико-економічних умов є малореальним. Відповідно пропонуємо для досягнення поставленої мети дослідження одночасне реформування ПДФО і запуск 2 рівня пенсійного забезпечення.

Таблиця 4

Структура доходів Пенсійного фонду України за 2015–2019 рр. (%)

Показники/Рік	2015 рік	2016 рік	2017 рік	2018 рік	2019 рік
Власні надходження у структурі доходів	64,73	43,47	54,96	58,17	57,44
Кошти держбюджету у структурі доходів	35,24	55,94	45,04	41,83	42,56
Інші доходи у структурі доходів	0,03	0,59	0,00	0,00	0,00
Єдиний соціальний внесок у структурі власних надходжень	97,46	95,82	96,56	97,48	97,74
Інші власні надходження у структурі власних надходжень	2,54	4,18	3,44	2,52	2,26

Побудував автор на основі затверджених бюджетів Пенсійного фонду України зі змінами за 2015-2019 рр. [3-7]

Параметри концепції реформування:

- Зменшення ставки ПДФО з 18% до 10% протягом 3 річного періоду (1 рік – 15%, 2 рік – 12,5%, 3 рік – 10%);
- Скасування всіх наявних пільг зі сплати ПДФО (зокрема податкової соціальної пільги) як деструктивного елемента, що стимулює негативну податкову поведінку;
- Повне скасування військового збору як податкового платежу запровадженого на тимчасовій основі з сумнівною ефективністю;
- Сплата 10% від заробітної плати на персональний рахунок працівника (1 рік – 5%, 2 рік – 7,5%, 3 рік – 10%), цей внесок буде так званим «якорем», що постійно стимулюватиме робітника працювати офіційно і демонструвати весь розмір заробітної плати у довгостроковому періоді;

Для того, щоб повною мірою проаналізувати можливість втілення вищенаведеної концепції, необхідно детально розібратися в складових ПДФО та проаналізувати їх абсолютні цифри (табл. 5).

Таблиця 5

Зміна податкових надходжень зведеного бюджету України згідно КДК за 2015–2019 рр. (млн. грн.)

Код бюджетної класифікації	Показник/період	2015 рік	2016 рік	2017 рік	2018 рік	2019* рік
10000000	Податкові надходження	507 636	650 782	828 159	986 349	1033 067
11000000	Податки на доходи, податки на прибуток, податки на збільшення ринкової вартості	139 036	199 005	259 083	336 083	376 392
11010000	Податок та збір на доходи фізичних осіб	99 983	138 782	185 686	229 901	265 270
11010100	Податок на доходи фізичних осіб, що сплачується податковими агентами, із доходів платника податку у вигляді заробітної плати	68 799	97 881	139 735	175 183	202 307
11010200	Податок на доходи фізичних осіб із грошового забезпечення, грошових винагород та інших виплат, одержаних військовослужбовцями та особами рядового і начальницького складу, що сплачується податковими агентами	4 664	8 210	9 661	11 678	14 842
11010400	Податок на доходи фізичних осіб, що сплачується податковими агентами, із доходів платника податку інших ніж заробітна плата	5 921	9 138	11 491	14 506	13 917
11010500	Податок на доходи фізичних осіб, що сплачується фізичними особами за результатами річного декларування	2 142	2 966	3 587	4 508	7 182
11010800	Податок на доходи фізичних осіб із доходу у вигляді процентів	8 218	7 611	6 016	5 280	5 371
11011000	Військовий збір	9 154	11 457	15 067	18 723	21 650

*Розрахунковий показник на основі фактичних надходжень за 9 місяців 2019 року

Побудував автор на основі звітів Державного казначейства про виконання доходів зведеного бюджету України за 2015–2019 рр. [8-12]

Отже, згідно з даними таблиці 5 можна встановити, що ПДФО складається з 6 основних складових відповідно до кодів КДК. Інші КДК були агреговані враховуючи їхню невелику значимість.

Для більш ефективного аналізу прослідкуємо динаміку основних податкових показників як в абсолютному, так і у відносному розмірі (табл. 6).

Таблиця 6

Динаміка основних показників податкових надходжень зведеного бюджету України згідно КДК за 2015–2019 рр. (млн. грн.)

Показники /періоди	2016–2015 рр.		2017–2016 рр.		2018–2017 рр.		2019–2018 рр.	
	Приріст	Темп приросту, %	Приріст	Темп приросту, %	Приріст	Темп приросту, %	Приріст	Темп приросту, %
Податкові надходження (КДК 10000000)	143 146	28,20	177 377	27,26	158 190	19,10	46 718	4,74
Податки на доходи, податки на прибуток, податки на збільшення ринкової вартості (КДК 11000000)	59 969	43,13	60 078	30,19	77 000	29,72	40 309	11,99
Податок та збір на доходи фізичних осіб (КДК 11010000)	38 799	38,81	46 904	33,80	44 214	23,81	35 369	15,38
Податок на доходи фізичних осіб, що сплачується податковими агентами, із доходів платника податку у вигляді заробітної плати (КДК 11010100)	29082	42,27	41855	42,76	35447	25,37	27125	15,48

Побудував автор на основі звітів Державного казначейства про виконання доходів зведеного бюджету України за 2015–2019 рр. [8–12]

Насамперед, потрібно відзначити стабільний приріст показника «Податкові надходження» (КДК 10000000) на 28,2% 2016 року, на 27,26% 2017 року, на 19,10% 2018 року та 4,74% 2019 року. Варто звернути увагу на те, що мінімальний показник приросту 2019 року, найбільш ймовірно, пояснюється недоотриманням податкових доходів через зміцнення гривні (ПДВ з імпортних товарів та митні платежі). Своєю чергою «Податок та збір на доходи фізичних осіб» (КДК 11010000) має вищі показники приросту на 38,81% 2016 року, на 33,80% 2017 року, на 23,81% 2018 року та 15,38% 2019 року, що чітко описує низхідний тренд номінального підвищення (вирівнення) зарплат, що пов'язане в основному з девальвацією гривні 2014–2016 рр. та супутньою інфляцією. У подальшому можна спрогнозувати фіксацію цього показника на рівні 15% протягом наступних 3 років та зниження його до 10% в середньостроковому періоді.

Також потрібно проаналізувати структуру ПДФО у розрізі кодів бюджетної класифікації та оцінити можливий детінізаційний вплив зниження ставки податку на кожен складову. Також доцільно згрупувати частину кодів бюджетної класифікації в певні синтетично-логічні структури для подальшого дослідження відповідно до можливого впливу. (табл. 7). Адже від цього суттєво залежить точність прогнозування показників надходжень майбутніх періодів у розрізі складових.

Таблиця 7

Розподіл складових ПДФО відповідно до впливу на них зменшення ставки

Код бюджетної класифікації	Назва показника	Вплив зменшення ставки	Синтетична група
11010100	Податок на доходи фізичних осіб, що сплачується податковими агентами, із доходів платника податку у вигляді заробітної плати	значний	Група 1
11010200	Податок на доходи фізичних осіб із грошового забезпечення, грошових винагород та інших виплат, одержаних військовослужбовцями та особами рядового і начальницького складу, що сплачується податковими агентами	мінімальний	Група 2
11010400	Податок на доходи фізичних осіб, що сплачується податковими агентами, із доходів платника податку інших ніж заробітна плата	значний	Група 1
11010500	Податок на доходи фізичних осіб, що сплачується фізичними особами за результатами річного декларування	значний	Група 1
11010600	Фіксований податок на доходи фізичних осіб від зайняття підприємницькою діяльністю, нарахований до 1 січня 2012 року	мінімальний	Група 2
11010700	Надходження сум реструктурованої заборгованості зі сплати податку на доходи фізичних осіб	мінімальний	Група 2
11010800	Податок на доходи фізичних осіб із доходу у вигляді процентів	значний	Група 1
11010900	Податок на доходи фізичних осіб від оподаткування пенсійних виплат або щомісячного довічного грошового утримання, що сплачується (перераховується) згідно з Податковим кодексом України	мінімальний	Група 2
11011000	Військовий збір	значний	Без групи

Побудував автор згідно концепції реформування ПДФО

Отже, згідно з наведеними даними необхідно виділити 2 групи. Група 1 охоплює КБК 11010100, 11010400, 11010500, 11010800, по яких, імовірно, зниження ставки ПДФО дасть значний детінізаційний ефект. Група 2 містить КБК 11010200, 11010600, 11010700, 11010900, по яких такий ефект буде мінімальним, враховуючи їх специфіку, тобто факт того, що податковим агентом є державні структури, а не приватний сектор економіки. Військовий збір не доцільно зараховувати до жодної групи, адже концепція реформування передбачає його скасування.

За оцінками науковців лише 50% фонду заробітної плати в Україні є офіційним і не перебуває у тіні. Використовуючи принцип Парето, оцінюємо можливість зростання цього показника за сприятливих умов до 80 % (тобто фактично приріст складе 60%). Досягнення цього показника до 100%, навіть за найбільш ідеальних умов, є малоімовірним через сукупність цілком об'єктивних економіко-соціальних факторів: частина економіки не вийде з тіні навіть за умови 0% ставки оподаткування, низька податкова культура населення та інші.

Розроблено 3 сценарії прогнозу надходжень ПДФО після зниження його ставки до 10 % протягом 3 років (табл. 8). За оптимістичним сценарієм кожного року, починаючи з 2020 року, фонд заробітних плат буде офіційно оподатковуватися на 6% більше. Відповідно 2024 року за умови повного впровадження концепції реформування цей показник досягне 80%. За базового сценарію цей ріст складе 4% і 2024 року досягне 70%, а за негативного сценарію цей ріст становитиме 2 % і 2024 року складе 60% відповідно. Для прогнозу було зроблено припущення, що, окрім детінізаційного ефекту, протягом перших 3 років номінальний ріст зарплат, а отже, і надходжень ПДФО складе 15% і 10% у наступні періоди на основі даних таблиці 6.

Таблиця 8

Прогноз надходжень ПДФО до зведеного бюджету України за умови реалізації концепції реформування за 2020–2024 рр. (млн. грн.)

Показник /період	Сценарій реформи	2019 рік (факт)	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік	2024 рік
Група 1	Без реформи	228 777	263 094	302 558	347 941	382 735	421 009
	Оптимістичний	228 777	245 554	260 536	262 889	314 694	374 230
	Базовий	228 777	236 784	243 727	239 693	280 673	327 451
	Песимістичний	228 777	228 014	226 918	216 497	246 652	280 673
Група 2	Без реформи	14 844	17 070	19 631	22 576	24 833	27 316
	Оптимістичний	14 844	14 225	13 633	12 542	13 796	15 176
	Базовий	14 844	14 225	13 633	12 542	13 796	15 176
	Песимістичний	14 844	14 225	13 633	12 542	13 796	15 176
Військовий Збір	Без реформи	21 650	24 897	28 632	32 926	36 219	39 841
Всього	Без реформи	265 270	305 061	350 820	403 443	443 787	488 166
	Оптимістичний	265 270	259 779	274 168	275 431	328 490	389 406
	Базовий	265 270	251 010	257 360	252 235	294 469	342 627
	Песимістичний	265 270	242 240	240 551	229 039	260 448	295 848

Побудував автор згідно вищенаведеної концепції реформування та економічних припущень

Як видно з таблиці 8, 2019 року всього надходжень ПДФО – 265 270 млн. грн. За базового сценарію під час перехідного періоду зниження ставки надходження ПДФО становитимуть 251 010 млн. грн. 2020 року (ставка 15%), 257 360 млн. грн. 2021 року (ставка 12,5 %) та 252 235 млн. грн. 2022 року (ставка 10%) відповідно. 2023 року досягнуть рівня 294 469 млн. грн., що фактично перевершить рівень 2019 року до реформування.

Підсумовуючи вищенаведене, варто відзначити, що зменшення надходження ПДФО, зумовлене зниженням ставки, не є критичним і може бути компенсоване з інших джерел, а в межах перехідного періоду надходження ПДФО перевершить рівень надходжень до реформи.

Додатково необхідно оцінити масштаб ресурсу, що буде закумуляовано у разі впровадження концепції реформування ПДФО та одночасного запуску 2 рівня пенсійного забезпечення (табл. 9).

Таблиця 9

Прогноз надходжень до Фонду накопичувальної пенсійної системи за 2020–2024 рр. (млн. грн.)

Показник /період	Сценарій реформи	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік	2024 рік
Надходження	Оптимістичний	86 593	164 501	275 431	328 490	389 406
	Базовий	83 670	154 416	252 235	294 469	342 627
	Песимістичний	80 747	144 330	229 039	260 448	295 848
накопичувальним підсумком	Оптимістичний	86 593	251 094	526 525	855 015	1 244 421
	Базовий	83 670	238 086	490 320	784 789	1 127 416
	Песимістичний	80 747	225 077	454 116	714 564	1 010 412
накопичувальним підсумком з реінвестуванням	Оптимістичний	86 593	259 753	561 160	945 765	1 429 748
	Базовий	83 670	246 453	523 333	870 135	1 299 775
	Песимістичний	80 747	233 152	485 506	794 504	1 169 803

Побудував автор згідно вищенаведеної концепції та економічних припущень

Отже, за базового сценарію 2022 року надходження до Фонду накопичувальної пенсійної системи складуть 252 235 млн. грн., що співставно з розміром всіх надходжень ПДФО 2019 року 265 270 млн. грн. Накопичувальним підсумком за базовим сценарієм 2024 року ці надходження становитимуть 1 127 416 млн. грн. і 1 299 775 млн. грн. у разі інвестування попередньо накопичених коштів під ставку 10%. Однозначно можна констатувати, що внаслідок повної реалізації авторської концепції реформування ПДФО економіка України отримає справді колосальний гривневий ресурс, який можна спрямувати на інвестування інноваційних проектів в економіці. Окремого дослідження потребує аналіз синергетичного впливу цього ресурсу на економіку України загалом та на ріст фонду заробітних плат зокрема.

Висновки. Проведене дослідження дозволяє повною мірою оцінити можливість одночасної реформи податку на доходи фізичних осіб та запровадження 2 накопичувального рівня пенсійного забезпечення, а також пропонує відповідну концепцію. Крім того, варто відзначити потужний детінізаційний та соціальний ефект від зниження ставки податку на доходи фізичних осіб. У дослідженні підкреслено особливу важливість синергетичного ефекту від одночасних змін в 2 взаємопов'язаних сферах фінансової системи та продемонстровано позитивний вплив на економіку України.

Прогнозоване зниження надходжень до бюджету всіх рівнів буде компенсоване за умови базового сценарію протягом перехідного періоду – 3–5 років. Розроблена концепція забезпечує комплекс позитивних наслідків, зокрема ріст загального фонду заробітної плати в Україні на 60 від нинішнього рівня без врахування інфляційного фактору та формування протягом 5 років фінансового інвестиційного ресурсу на рівні державного бюджету 2019 року, тобто більше 1000 млрд. грн. Підсумовуючи, варто зауважити, що ця концепція не тільки забезпечить сталий економічний розвиток України, а й суттєво зменшить соціальну напруженість у суспільстві та сформує позитивну податкову культуру.

Література:

1. Динаміка податкового навантаження в Україні в контексті реалізації податкової реформи / ред. Т. І. Єфименко, А. М. Соколовська. Київ: ДННУ «Академія фінансового управління», 2013. 492 с.
2. Розвиток державного пенсійного страхування в умовах пенсійної реформи: монографія: за ред. О. П. Кириленко. Тернопіль: ТНЕУ, 2013. 350 с.
3. Бюджет Пенсійного фонду України зі змінами за 2015 р. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/view/KP150067?ap=2&q=бюджет%20пенсійного%20фонду%20на%202015%20рік> (дата звернення 01.11.2019 р.)
4. Бюджет Пенсійного фонду України зі змінами за 2016 р. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/view/KP160190?ap=1> (дата звернення 01.11.2019 р.)
5. Бюджет Пенсійного фонду України зі змінами за 2017 р. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/view/KP170017?ap=2&q=бюджет%20пенсійного%20фонду%20на%202017%20рік> (дата звернення 01.11.2019 р.)
6. Бюджет Пенсійного фонду України зі змінами за 2018 р. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/view/KP180008?ap=1> (дата звернення 01.11.2019 р.)
7. Бюджет Пенсійного фонду України зі змінами за 2019 р. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/view/KP190014?ap=1> (дата звернення 01.11.2019 р.)
8. Звіт Державної Казначейської служби України про виконання зведеного бюджету України за 2015 р. URL: <https://www.treasury.gov.ua/ua/file-storage/richniy-zvit-pro-vikonannya-derzhavnogo-byudzhetu-ukraini-za-2015-rik> (дата звернення 01.11.2019 р.)

9. Звіт Державної Казначейської служби України про виконання зведеного бюджету України за 2016 р. URL: <https://www.treasury.gov.ua/ua/file-storage/richniy-zvit-pro-vikonannya-derzhavnogo-byudzhetu-ukraini-za-2016-rik> (дата звернення 01.11.2019 р.)

10. Звіт Державної Казначейської служби України про виконання зведеного бюджету України за 2017 р. URL: <https://www.treasury.gov.ua/ua/file-storage/richniy-zvit-pro-vikonannya-derzhavnogo-byudzhetu-ukraini-za-2017-rik> (дата звернення 01.11.2019 р.)

11. Звіт Державної Казначейської служби України про виконання зведеного бюджету України за 2018 р. URL: <https://www.treasury.gov.ua/ua/file-storage/richnij-zvit-pro-vikonannya-derzhavnogo-byudzhetu-ukrayini-za2018-rik> (дата звернення 01.11.2019 р.)

12. Звіт Державної Казначейської служби України про виконання зведеного бюджету України за 9 місяців 2019 р. URL: <https://www.treasury.gov.ua/ua/file-storage/kvartalnij-zvit-pro-vikonannya-derzhavnogo-byudzhetu-ukrayini-za-devyat-misyaciv-2019-roku> (дата звернення 01.11.2019 р.)